

Проблеми сучасної філології: лінгвістика, літературознавство, лінгводидактика : зб. наук. пр. / голов. ред. Н. С. Степаненко. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. Вип. 11. С. 30 –35.

УДК: 371.13.036 =111

Рудич Оксана
доц., канд. пед. наук,
(м. Полтава)

Вивчення англійської мови у початковій школі: перспективи та реальність

Ключові слова: сучасна, англomовна література, професійна освіта, комунікативний підхід, стимуляція інтересу до вивчення мови, інтерактивні технології.

У контексті розбудови нової української школи не втрачає актуальності питання розробки педагогічних технологій викладання англійської мови на початковому етапі її вивчення, адже саме в цей період кваліфікований спеціаліст - викладач має створити ґрунтовний базис та передумови для подальшого успішного оволодіння мовою, залучити до культурних здобутків англomовного соціуму, використовуючи інформацію, яка відповідає інтересам сучасного дитячого соціуму.

Хоча протягом двох останніх десятиріч було модернізовано методичне забезпечення дослідниками в Україні та за кордоном (Т.Алієвою, Л. Андрейко, Т. Артеменко, Е. Берн, Р. Бернс, О.Бігіч, І. Бім, О. Богдановою, М. Вайсбурдом, А. Вєтоховим, М. Вайтменом, Н. Гальсковою, В. Гатальською, О.Дем'янчуком, Ю. Душеїною, В. Дьяченко, П. Елбоу, Л. Зєня, І. Зимньою, В. Копиловою, Н. Коряковцевою, Г.Март'яною, З. Нікітенко, С. Ніколаєвою, Є. Полат, А. Реймзом, Т. Сахаровою, П. Сисоєвим, М. Сітцевою, Т. Такагакі, Г.Ткачук, А.Щербо, Г.Яблонською та ін.), які поступово впроваджуються у практику в умовах навчально-виховного процесу, рівень мовної освіти на початковому етапі далекий від досконалості.

Ми ставимо на меті проаналізувати особливості викладання англійської мови на початковому етапі в умовах сучасної української освіти з метою реалізації наступних завдань:

- Схарактеризувати основні недоліки та проблеми існуючої системи;
- Окреслити перспективи та засоби їх мінімізації.

Викладання іноземної мови на початковому етапі вимагає від педагога не лише знань з предмету, але і урахування психологічних особливостей дитячої аудиторії (наявність сенситивних періодів, які значно спрощують засвоєння мови, переважання процесів збудження над процесами гальмування, домінування образного мислення, відсутність зовнішньої мотивації, нездатність концентрувати увагу на тривалий період, швидка втомлюваність). Фахівець також має усвідомлювати, що:

- заняття мають проводитись в ігровій формі (відповідно до провідної діяльності);
- групові форми роботи є ефективнішими за індивідуальні у цей період;
- одним із провідних завдань є формування вимови (!);
- більшої уваги слід приділяти аудіюванню та говорінню, поступово збільшуючи час на оволодіння читанням та письмом;
- обережно підходити до оцінювання результатів діяльності учнів, адже це позначиться на інтересі до подальшого вивчення мови.

Сьогодні у Україні існує брак відповідних спеціалістів. Вчителі іноземної мови не знають психологічних та фізіологічних особливостей дошкільників та молодших школярів, а вчителі початкової школи не володіють ґрунтовними знаннями з іноземної мови. Виправдано змістовий компонент професійної освіти майбутніх вчителів початкових класів передбачає збільшення годин на вивчення іноземної мови, адже передбачено в перспективі викладання іноземної мови саме вчителем початкових класів. Проте у змісті професійної освіти майбутніх учителів англійської мови у

початкових класах не приділено достатньої уваги фонетиці, як значущому компоненту вивчення будь-якої мови.

Певний відсоток малечі розпочинає вивчення англійської мови іще у дошкільному закладі (відвідуючи спеціальні мовні курси за межами або в межах дитсадка). Тому в першому класі початкової школи уроки одночасно відвідують діти, що вже мають певні знання і ті, що лише розпочинають вивчення англійської мови. Педагог має задовольнити навчальні потреби перших і других так, щоб не нівелювати дитячого ентузіазму. Спростити це завдання може поділ класу на підгрупи із 10-12 учнів (що є методично доцільним та виправданим, адже сприяє індивідуалізації навчання). Вивчення мови одночасно з кількома десятками дітей на початковому етапі є неефективним (незалежно від рівня знань спеціаліста та мотивації учнів).

Також негативно позначається відсутність кореляції між змістовим наповненням підручників із рідної мови та з іноземної, адже граматичні явища краще засвоювати, спираючись на відповідну базу знань з рідної мови.

Сьогодні вчитель має можливість використовувати якісні підручники, надруковані в Україні, доступними, хоча і більш дорогими, є доробки відомих закордонних видавництв. Як правило – це цілий методичний комплекс, що може складатись із кількох компонентів: підручника, посібника для учителя, зошита для виконання вправ, диску або касети із матеріалами для аудіювання. Ефективність використання цього комплексу мінімізується, якщо ігнорується використання одного із компонентів (наприклад, матеріалів для аудіювання), що часто трапляється на практиці (через брак технічного обладнання або коштів для закупівлі усіх компонентів тощо).

Основними факторами факторів, які негативно позначаються на бажанні вивчати іноземну мову є:

- відсутність комунікативних навичок;
- брак інформації про культуру країни, мова якої вивчається;
- швидкий розвиток інших джерел отримання інформації, за допомогою яких можна суттєво спростити переклад з однієї на іншу мову.

Саме тому світовою методичною тенденцією є орієнтація на принципи: комунікативності, інтегративності та інтерактивності.

Сучасні методичні матеріали, завдання та технології, якими послуговуються вчителі-викладачі іноземної мови, розробляються з урахуванням ймовірних реальних ситуацій комунікації з носіями іншої мови, передбачають збільшення часу на формування вмінь говоріння та аудіювання, є практично орієнтованими, насиченими сучасною лексикою та ідіоматичними зворотами.

На думку вітчизняного педагога Грудової Н.: «Вивчення історії, географії, звичаїв, традицій, і нарешті культури даного народу, носія іноземної мови, є джерелом підвищення інтересу до вивчення предмету та потужним стимулюючим фактором процесу виховання одночасно» [9, с. 171]. Використання інтегративного підходу вимагає від учителя широкого кругозору, обізнаності із інтересами своєї аудиторії, вміння аналізувати, систематизувати та структурувати інформацію (з історії, філософії, культури, психології) з метою ефективною презентації її у ході заняття чи уроку. Ефективним є дослідження мови як інструменту творчості на уроках та заняттях з іноземної мови: у процесі читання англійських літературних творів, написання невеликих власних віршованих та прозових доробків, інтеграції різних видів мистецтв (музичний супровід у процесі аудіювання, створення ілюстрацій до прочитаного тощо). Але, на жаль, опрацюванню автентичної художньої літератури вчителі та методисти не приділяють належної уваги, хоча сучасна англійська книжка збагачує лексичний запас, знайомить з загальноживаними граматичними конструкціями, залучає до користування словником у процесі читання. Фахівець має бути обізнаним з сучасною літературою та повинен орієнтуватись у процесі добору матеріалу на інтереси кожного учня, враховувати вікові та індивідуальні особливості дитини.

Вивчення іноземної мови вимагає від дитини неабияких зусиль та передбачає виконання домашнього завдання. Аби зробити цей процес

максимально цікавим, методисти радять використовувати доступні технічні засоби (мобільні телефони, планшети тощо) та джерела набуття інформації.

Особливістю сучасних інформаційних джерел є інтерактивність. Термін "інтерактивний" може бути перекладено як "взаємодіючий". У вузькому розумінні використання інтерактивних технологій у навчально-виховному процесі зводиться до застосування інтерактивних гаджетів (інтерактивної дошки, мобільного телефону, комп'ютера). В більш широкому тлумаченні (за О. Івановою-Комарщук) педагоги порівнюють його з відомими раніше пасивним і активним навчанням. Якщо пасивне навчання – це репродуктивний метод, це вимога слухати та дивитись, активне – це безпосередня участь дитини у викладі матеріалу, то інтерактивне – це рівноправна взаємодія вчителя й учня. [40]

Можемо знайти також різні підходи до класифікації інтерактивних методів навчання. Так, в основу класифікації інтерактивних методів навчання дослідник М. В. Кларін поклав принцип активності. Він характеризує методи фізичної, соціальної, пізнавальної активності. Прикладами першої активності є зміна робочого місця, запис, малювання тощо. На його думку в соціальну активність учні включені тоді, коли ставлять запитання, відповідають тощо. Пізнавальна активність є доповненням викладеного матеріалу, самостійний пошук вирішення поставленої задачі. Всі три види активності є взаємопов'язаними.

О. В. Киричук механізми спілкування у контексті інтерактивності розглядає як форми реалізації його основних функцій: інформаційної, пізнавальної, мотиваційної та регулятивної. [40]

У ході викладання іноземної мови на початковому етапі ватро звертатися до більш широкого тлумачення терміну «Інтерактивність», коли мають на увазі специфічну активну взаємодію вчителя та учня і залучення останнього до співтворчості, співфантазування, гри.

Отже, у ході вивчення англійської мови в дитячих дошкільних закладах та початковій школі варто враховувати світові освітні тенденції, стратегії та

підходи. Не менш важливим є також питання створення та забезпечення відповідних умов для реалізації методичних завдань. Нагальним та перспективним залишається пошук сучасних педагогічних технологій, які б стимулювали інтерес до вивчення іноземної мови шляхом активізації дитячої творчості, залучення новітніх джерел отримання інформації та враховували б інтерактивний підхід до добору контенту та методів його опрацювання.

Перелік використаних джерел:

1. Гейко І. Використання інтерактивних форм і методів навчання. З досвіду роботи // І. Гейко. Тема. – 2004. – № 3/4. – С. 229 – 232.
2. Грудова Н. Творчий потенціал соціокультурного компоненту процесу вивчення іноземної мови / Н. Грудова. Вінницький державний педагогічний університет ім.М. Коцюбинського. Актуальні проблеми формування творчої особистості вчителя початкових класів. Збірник матеріалів другої Всеукраїнської науково-практичної конференції (17–18 жовтня 2001 р.). – м. Вінниця, 2001. – С.124-126.
3. Єльнікова О.В. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій // О.В. Єльнікова. Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 3–4 (14–15). – С. 71–74.
4. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами // О. Комар. Рідна школа. – 2006. – № 5. – с. 57–60.
5. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак. – К, 2000. – 368 с.

Рудыч О.О.
(г. Полтава)

Изучение английского языка на начальном этапе в реалиях украинского образования

Аннотация

Статья посвящена проблеме изучения английского языка на начальном этапе (в дошкольных учреждениях и начальных классах) в реалиях украинского образования. Автор указывает факторы, оказывающие негативное влияние на желание изучать иностранный язык в дальнейшем. По мнению автора следует не только ориентироваться на современные подходы и современные тенденции изучения иностранного языка, но и обеспечить условия, необходимые для его успешного преподавания.

Ключевые слова: современная, англоязычная литература, профессиональное образование, коммуникативный подход, стимуляция интереса к изучению языка, интерактивные технологии.

Rudych Oksana
(Poltava)

Learning English at the initial stage in realities of Ukrainian education

Summary

The article is devoted to the problem of studying English at the initial stage (in preschool and primary classes) in the realities of Ukrainian education. The author points out the factors that have a negative impact onto the desire to study foreign language. In the author's opinion, we should not only focus on up-to-date approaches and modern trends in studying foreign languages, but also provide the conditions, necessary for successful language teaching.

Key words: Modern literature, children's literature, interactive technology, communicative approach, professional training, children's interest in English studying stimulation.